

unus omnipotens, creator, et frater omnis corporis, a cuius sunt in participatione felices^a, qui fecit hominem rationalem ex anima, et corpore, qui eum poscassem, nec impossum esse permisit, nec sine misericordia dereliquit, qui bonis, et malis essentiam etiam cum lapidibus, vitam seminalem etiam cum arboribus, vitam sensualem etiam cum pecoribus, vitam intellectualem cum solis Angelis dedit, a quo est omnis modus, omnis species, omnis ordo, a quo est mensura, numerus, pondus, a quo est quidquid naturaliter cuiuscunq; generis est, cuiuslibet aestimationis est, a quo sunt semina formarum, forme seminum, motus seminum atque formarum, qui dedit, et carni originem, pulchritudinem, valetudinem, propagationis secunditatem, membrorum dispositionem, salutem concordie, qui et anima irrationali dedit memoriam, sensum, appetitum, rationali autem insuper misericordiae intelligentiam, voluntatem: qui non solum cœlum, et terram, nec solum Angelum, et hominem, sed nec exigui, et contemptibilis animantis visceri negavit spinulam, nec herba flosculum, nec arbori folium sine suarum partium convenientia, et quadam veluti pace dereliquit. Et post: b mysterium vita æterna jam inde ab exordio generis humani per quædam signa, et Sacraenta temporibus congrua, quibus oportuit, per Angelos prædicatum est. Deinde populus Hebrewus in unam quædam Rempublicam, quæ hoc Sacramentum ageret, congregatus est; ubi per quosdam scientes, per quosdam nescientes, id quod ex adventu Christi, usque nunc, et deinceps agitur, prænuntiaretur esse venturum; sparsa etiam postea eadem gente, per gentes propter testimonium Scripturarum, quibus æterna salus in Christo futura prædicta est. Omnes enim non solum prophetæ, quæ in verbis sunt, nec tantum præcepta vite, quæ mores, pietatemque conformant, atque illis litteris continentur, verum etiam sacra, sacerdotia, templum, sive tabernaculum, altaria, sacrificia, cæmonia, dies festi, et quidquid aliud ad eam servitatem pertinet, quæ Deo debet, r,

Explicit Claudius episcopus in libros Regum.

^a Ser. 43 alias de verbis Apostoli 27, num. 3 et 4.

^b Rursus quæ sequuntur, ex Augustino excerpti Claudius S. Doctoris exscribens caput 32 libri viii de Civitate.

^c Aærtia.

^d Significaverunt, et prænuntiaverunt.

^e Subsequentia non existant in editis Augustini H-

A et grece proprie ^e latræ dicitur, ea ^d significata, et pronuntiata sunt, quæ propter æternam vitam fideliū in Christo, et impieta credimus, et impleri cernimus, et implenda confidimus ^f. Nos vero dum Angelorum ministeria volumus ostendere, per quendam mentis excessum nescientibus immutabilis Dei bonitatem, et veritatem divini operis insignia prædicamus.

XXXIX.

Interrogas quoque, quis sit Sacerdos primus, aut quis secundus. Primus Sacerdos est Pontifex, sicut Aaron, et Eleazar, atque posteri eorum, quibus licet erat quotidie ultra volum ingredi in Sancta Sanctorum. Secundi vero Sacerdotes erant, qui in nostro presbyteri dicuntur tempore, de quibus dicit Apostolus (*Hebr. 9. 6*): *In exteriore vero tabernaculo semper introbant Sacerdotes sacrificiorum officia consummantes.* Cæteri vero, qui dicebantur Levitæ, eo quod essent ex tribu Levi, nec in interiore, nec in exteriorem licentiam ingrediendi habebant; sed tantum erant janitores, et cantores, ministrique Sacerdotum, et ad exterius holocaustorum altare, lignorum cæsares, et ignium administratores, et sanctarum carnium in populo dispensatores. De his duobus filiis in Psalme dicit (*Psal. 134. 20. 21*): *Domus Aaron benedicite Domino: domus Levi benedicite Domino.*

XL.

Et post hæc quid sunt Tyrones, interrogas. Tyrones a Tyria ^g urbe Phœnicum nomen acceperunt, quæ olim fuit metropolis Chananæorum, in qua habitavit Hiram rex, amicus Salomonis ^h. Tyrones dicuntur pueri fortes, qui ad militiam eliguntur, et ad arma gerenda habiles existunt: hi enim non ex sola professione nativitatis, sed ex aspectu, et valetudine corporis aestimantur. Romanæ autem militiæ mos fuit pueros primum exercere armis: nam sexto decimo anno Tyrones militabant, quo etiam solo sub custodibus agebantur. Servos sane nunquam apud eos militasse constat, nisi servitute deposita.

bris: an olim exstiterint, an ex aliis Augustini locis ea desumpserit Claudius, an de suo substituerit, judicaverit Lector.

D. ^f Non video quomodo dicantur duo filii, quandoquidem Aaron erat ex stirpe Leyi.

^g Tyro.

^h Etymologiam hanc expendat, obsecro, lector.

CLAUDII EPISCOPI

PRÆFATIO IN CATENAM SUPER SANCTUM MATTHÆUM.

(Ex Maii Spicilegio, tom. IV, pag. 301.)

EDITORIS MONITUM.

Claudii Taurinensis episcopi (qui de sua reitate

mox ipse loquetur) Commentariorum in Pauli Epistolas præfationem edidi in septimo collectionis Va-

ticarne script. vel. volumine p. 274 (lastra col. 837). Nunc autem prefationem ejusdem divulgare placet in Catenam ab eo contextam ex Latinis præsentim Petribus super Matthei Evangelium; quam ineditam in duobus conæpici codicibus, altero quidem vetustatis tam venerande ut ipsi Claudio videatur coeversus, altero autem saeculi ferme xi. Sane quia Latinis Catena non æque ut Græcis abundamus, utile foret Claudiannam hanc ad publicam usum deferre; quod me aliquando facturum non despondeo. Interim tamen eruditum-ejus prologum libenter typis committo, cuius nonnisi duas paucorum versuum particulas vulgavit olin Baronius ad annum 815, ex eoque in epistolas Hibernicas (quasi Claudius esset gente Hibernensis, quod immerito creditum est) Usarius transtulit. Ceteroquin haec præfatio nonnisi in antiquiore codice supersuit, quia alter codex acephalus est.

INCIPIT PRÆFATIO.

DOMINO SANCTO AC BEATISSIMO
ET MIHI PECULIARI CULTU AFFECTUQUE SPECIALITER
EXCOLEDO PATRI JUSTO ABBATI
CLAUDIUS PECCATOR.

« Anno 815 incarnationis Salvatoris Iesu Christi Domini nostri, postquam pius ac mitissimus princeps, sanctæ Dei Ecclesiæ catholice filius Hludowicus anno secundo imperii sui, cœlesti fultus auxilio adversus barbaras nationes movisset exercitum; teque abeunte et discedente tua paternitate ex palatio jam dicti principis ad tutum dilectumque tibi semper tui monasterii portum; injunxisti mihi ut aliquod dignum memorie opusculum in expositione Evangelii ad legendum dirigerem fratibus monasterii vestri (a). » Atque utinam tanta esset fandi facultas, quanta est obediens voluntas cumque aliud scribendum ex precedenti jam tempore mea teneret voluntas, ad id quod jusseras meam continuo studi dirigere voluntatem; et Evangelium secundum Mattheum ex opusculis sanctorum Patrum, licet non ad purum, quod etiam difficile est fieri, tamen ut valui inquire atque explanare conatus sum ex tractatibus doctorum et majorum nostrorum, qui nos in studio hujus operis, sicut scientia ita et tempore præcesserunt, id est Origenis, Hilarii, Ambrosii, Hieronymi, Augustini, Rusini (b), Joannis, Fulgentii, Leocis, Maximi, Gregorii, et Bedæ. Sed sicut in arce capitilis inter omnia membra lingua plus membris omnibus sonat, ita in exponendo Evangelio, inter omnes est beatissimus Augustinus. Multis etiam in locis, ubi horum defuit sensus vel verba, hoc utcunque valuit. explore studiū mea paupertas.

Te enim jubente, scio quod meum apud multos prædicabitur judicium, qui secundum carnem tantum, et non etiam justum neverunt judicium judicare, quasi aliqua temeritate in pugillatione vel reprehensione majorum hoc ego aggredi natus fuerim opus. Legat quisquis ille est apologeticum

(a) Hactenus Baronius loco cit.

(b) Rusini. Mendum prisci amanuensis existimo pro Rabano: etenim in catena ubi scribitur littera R, Rabanus non Rusinum intelligendum esse compiri, collato loco illo « Si quis uxorem dimiserit excepta causa fornicationis, qui lotus est Rabani:

A beati Hieronymi presbyteri, quem in pænitentia expeditio hujus Matthei scripsit ad quendam Baschi nomine, in quo ait: « satis miror, Eusebi dilectissime, cur Romanum subito navigatures. hanc tibi a me quasi sitarciam dari volueris, ut Mattheum breviter expouens, verbis stringerem, sensibus dilatarem. Si meminisses responsionis meæ, nunquam in pacis diebus rem annoram peteres. » Spoponditque se illi hoc in posterum plenissime expositerem. Quod quidem nequaquam faceret, si non multa prætermissa illuc sacramenta esse, idem vir sanctus sciret. Legat et alias ipsius Evangelii Latinos exppositores Hilarium et Fortunatum, et juxta historiæ ordinem omnes sensus physicos, allegoricos, atque etiam cœnicos requirat diligenter ad parum; et tunc nosse poterit utrum ego dico an devote, superflue an necessarie, in hoc opere laboraverim. Et si ei non placuerit fructus laboris mei, audiat salva charitate responsum; cui non placet, negletat.

Obsecro etiam paternitatem tuam, et cunctorum fratrum benivolam charitatem, ut non vos terreat peccata expositiō, nec voluminis magnitudo; quia revera sanctum Evangelium, quod regno cœlorum simile a Salvatore nostro multis in locis esse perhibetur, non potest paucis enuntiari verbis vel sensibus explicari; quia et eongruum fuit, ut sacra nostri Salvatoris dicta cœteris Scripturis, sicut merito ita et specie discernerentur; ne illa cœlestium arcanorum dignitas passim atque indiscerte cunctis pateret, sanctumque canibus, et margarite porcis exponerentur. Et ideo ab ipso Salvatore nostro procuratum est, ut illa suorum castitas eloquiorum promiscuis canctorum oculis abdita sub quasi quodam velamine pudicitiae contegeretur. Ac divina optimaque dispensatione provisum est, ut Scriptura ipsa evangelica Domini nostri ita tegeretur cœlestibus obumbrata mysteriis, sicut secreto suo ipsa divinitas operiebatur; quod ex subjectis plenius manifestatur exemplis.

Quod vero quedam minus ordinata quam decet in hoc colige multa reperiuntur, non omnia tribuas insuperitiae, sed quedam propter paupertatem, quedam ignosce propter corporis infirmitatem et meorum oculorum imbecillitatem, quia non fuerunt in tabellis excepta, vel schedulis digesta, sed ut a me inventari vel discerni potuerunt, ita in hoc affixa codice sunt. Date itaque veniam imprudentiae meæ, quam extorsisti; quia ut auribus vestris verbosas existerem, dignatio vestra me coagit, confidens quod voluminis prolixitas, si displiceat affatu, placet affectu; cum intellexeritis, eum (scilicet codicem) non pro eloquentia sermone, sed pro vestro amore digestum. Simulque quia sciebam almitatem vestram in amicitiis meis plus reprehendere taciturnitatis ve-

quod equideum magnopere miror, quia coevi quidem fuerunt Claudio et Rabanus, sed tamen paulo senior Claudio. Fortunati quoque nomen nonnisi ex prefatione Hieronymi ad Corin. in Matth. videtur Claudio cognovisse.

recomendam, quam lequacem familiaritatis audaciam. A Logite si vivetis (iter zod.), atque transcribithe.

Obsecro etiam ut postquam vobis bene cognitis fuerit, fratres nostri, quibus adhuc incognitis est, remittatur. Denique ego presentiam vestram intra mentis meae arcana possedeo, et effigiem vestram in speculo mei cordis intueor, quam illuc charitas nostra perfecte depinxit, ut nullus satius possit oblivione dederi, quæ jugi recordatione momentis singulis innovatur. Illic enim vobiscum et consuetudinem pietatis vestrae secretius conloquor; illic etiam de vita melioris conversatione peritato: illic vos habitis mentis exosculorum, et manibus mentis amplector. Quo sit ut vera dilectio, quæ in visceribus meis viva vestri figuratio nutritur, et ignicolo charitatis accenditur, amoris vestri mihi necessitudinem reprobavit, et animus meus B mibi animi vestri fiduciosus existat; dum quantum mihi de vobis præsumere debeam, conscientia mutua dilectionis pectus interrogo.

Et ideo specialiter deposco tam vos quam omnes etiam ecclesiæ preceptorum factores, et divinorum eloquiorum sectatores ad quoscunque sive per hoc sive per aliud quocunque opusculum notitia nominis

(a) Hanc item particulam ediderat Baronius.

mei perverserit, intercessionem peccatorum meorum supplex ab omnibus exquirere, subnixa prece depo-sens, ut ita misericordissimo Domino nostro assidue petitionibus flagitatis, ut in omnibus delictis meis atque peccatis omnibus, opitulantibus vobis, consuetudinaria clementia et copiosa bonitate deletis, etsi non ad idem premium, saltem ad eundem nos portum quietis jubeat pervenire (a). » Ut quatenus hic propter spatha interjecta terrarum, oculis corporis scipi nos videre non possumus, vel ibidem de mutua præsentia gandeamus. Et quando vobis a justo judice retribuetur corona ineritorum, mihi a piissimo redemptore et advocate perfectissimo commissorum venia non negetur. Et ideo per ineffabilem gratiae ac virtutis operationem nobis præstare dignetur, ut quos hic veritate fidei conjungit, illic habitatione non separat; concedatque divina miseratio, ut paternitatem tuam per annos multos exteriorē vigore et alacritate integræ sanitatis indulget; quia vere tunc reparatum esse me sentio, si de sospitate vestra semper optata cognovero. Filios vestros et fratres meos salutans veneror, et venerans saluto. Memento mei, viri Dei.

CLAUDII EPISCOPI

PRÆFATIO IN COMMENTARIOS SUOS AD EPISTOLAS PAULI APOSTOLI (a).

(Maii Script. velt. Coll. nov., tom. VII, p. 274.)

Venerabili in Christo sinceraque charitate diligendo Theudemiro abbati Claudio inspirante gratia Dei episcopus perpetuam beatitudinis opto in Domino salutem.

Non velut pertinaciter rigidus, renis sum voluntati tuae diu multumque, studiosissime clientule, ut dilucidatas gentium magistri Epistolæ non tibi dirigerem; sed obstrepentibus quæ isto in seculo rotativo causis insurgunt prepeditus, neendum facere potui. Proposueram in corde meo quippe, ut in scrutariis meditandisque Scripturis, quando ad illarum dulcedinem primitus accessi, vigil et inleffessus existarem, ne acumen mentis obdormire permitterem inerti torpore: cogitans penes me, tunc veraciter me vivere angelorum pane; et si non ut summi viri, saltem quemadmodum languens vivere nitens, lingua lambere aliquid valuisse, et alios admonerem, ut apostolicam meo sectarentur exemplum. Unde quæ retro sunt obliscentes, ad ea quæ interiora sunt

C per intelligentiam extendentes nos, in spirituali speculo crescentes, minime refineamur ab inlicitis cupiditatibus. Ut Cicero ait (b): « Quæ nobis, inquit, dies noctesque considerantibus acutisbusque intelligentiam, quæ est mentis acies, cavenibasque ne quando illa hebescat, id est in philosophia. viventibus, magna spes est. » Post paululum adjungens ait: « Et si ut antiquis philosophis, hisque maximis longeque clarissimis placuit, aternos amicos ac divinos habemus, sic existandum est, quo magis huiussemper in suo cursu, id est in ratione et. investigandi cupiditate, et quo minus se admisce-rint atque implicantur hominum vitiis et erroribus, hoc his facilitorem ascensura et redditum in celum fore ». Deinde addens hanc ipsam clausulam repetendo, sermonem finiens: « Quapropter, inquit, ut aliquando terminetur oratio, si aut extingui tranquille volvimus, cum in his artibus (c) vixerimus; aut si ex hac in aliam aut (d) paululum meliorem doceam

exspecto.

(b) In fragmentis operis de Philosophia, sive in Hortensio, apud August. de Trin. lib. xviii fin.

(c) Perperam artibus in editionibus Ciceronis.

(d) Edd., haud pauci.

(a) Ex antiquis codicis Bobiensi, nomine Vaticano. Perro beatus prefationis in Parisiensi codice lecte monstravit etiam Richardus Simonius Hist. crit. T. N., cap. 25. Ego vero hanc interim edo, omissis commentariis, quorum postea divulgandorum otium